

Cum este protejat sistemul financiar autohton de riscul spălării banilor și finanțării terorismului?

Vitalie Rapcea, director de program, Expert-Grup
Ianuarie 2025

Un sistem financiar sigur reduce esențial costul banilor și contribuie la dezvoltarea economică a țării. Sistemul financiar joacă un rol crucial în asigurarea dezvoltării și stabilității economice prin facilitarea circulației banilor de la creditori către debitori. Totodată, dacă sistemul financiar nu este protejat, acesta poate fi utilizat inclusiv pentru activități de spălare a banilor și finanțarea terorismului, ceea ce poate slăbi integritatea pieței financiare și poate afecta încrederea participanților în funcționalitatea acestuia. În astfel de circumstanțe, costul banilor pentru debitori și economie per ansamblu crește foarte mult. Pentru a proteja sistemul financiar autohton de riscul spălării banilor și finanțării terorismului, Republica Moldova a adoptat o serie de măsuri legislative și instituționale care au drept scop implementarea celor mai înalte standarde internaționale¹ în acest domeniu.

Măsurile standard de precauție privind clienții sunt elementul cheie în protejarea sistemului financiar autohton. Pilonii pe care se sprijină standardele internaționale în domeniul combaterii spălării banilor și finanțării terorismului și careu au fost transpuse în legislația autohtonă sunt:

- abordarea bazată pe riscuri – tranzacțiile cu un risc mai mare vor fi monitorizate mai îndeaproape;
- identificarea și verificarea clienților și monitorizarea tranzacțiilor efectuate de către aceștia;
- păstrarea evidenței tranzacțiilor efectuate de clienți;
- raportarea tranzacțiilor suspecte;
- reglementări suficiente și autorități de supraveghere puternice;
- cooperare internațională strânsă.

În corespundere cu acești piloni, Legea nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului prevede că: identificarea și verificarea identității clienților; identificarea beneficiarului efectiv al tranzacției; înțelegerea scopului și naturii relației de afaceri; monitorizarea continuă a relației de afaceri, inclusiv examinarea tranzacțiilor încheiate pe toată durata relației, reprezintă măsuri standard de precauție privind clienții. În consecință, toate entitățile raportoare responsabile pentru implementarea cadrului de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului sunt obligate să implementeze aceste măsuri standard de precauție.

Când se aplică măsurile standard de precauție? Asigurarea implementării acestor măsuri sunt obligatorii pentru autoritățile raportoare la:

- inițierea afacerilor;
- la efectuarea tuturor tipurilor de tranzacții ocazionale în valoare egală sau mai mare de 200 mii lei indiferent dacă tranzacția este realizată printr-o operațiune sau mai multe operațiuni care au legătură între ele;

¹ [International Standards on combating money laundering and the financing of terrorism & proliferation](#), The FATF Recommendations, noiembrie 2023

- în cazul organizării jocurilor de noroc, în momentul colectării câștigurilor sau plasării unei mize, în ambele cazuri când tranzacția are o valoare egală sau mai mare de 40 mii lei;
- în cazul în care există suspiciuni referitoare la veridicitatea, suficiența și precizia datelor de identificare obținute anterior;
- atunci când există o suspiciune de spălare a banilor;
- în cazul comercializării în numerar a bunurilor în valoare egală sau mai mare de 200 mii lei, indiferent dacă tranzacția se efectuează printr-o singură operațiune sau mai multe operațiuni legate între ele.

Când mergeți la bancă să deschideți un cont bancar, banca vă pune la dispoziție un chestionar pentru identificarea clientului persoană fizică sau persoană juridică². În jargonul specific breslei acest chestionar este cunoscut prin abrevierea engleză KYC, de la englezescul "know your customer", ceea ce se traduce în română drept: cunoaște-ți clientul. Astfel, instituția bancară este obligată să identifice clientul și beneficiarul efectiv al tranzacțiilor care urmează a fi efectuate prin utilizarea contului bancar. Cunoașterea clientului reprezintă una din cerințele minime de precauție menite să preîntâmpine utilizarea sistemului financiar pentru activități de spălare a banilor și finanțarea terorismului. Ulterior, la depozitarea în cont a unor sume de bani în numerar sau a unor sume care vin din alte surse decât cele declarate, instituția va trebui să solicite documente care demonstrează proveniența din surse legale a mijloacelor bănești, aceasta făcând parte din obligația băncii de monitorizare continuă a relației de afaceri, inclusiv examinarea tranzacțiilor încheiate pe toată durata relației respective.

Dacă ați încercat să faceți o vânzare sau cumpărare de valută în sumă echivalentă în monedă națională egală sau mai mare de 10 mii lei, atunci, cel mai probabil, vi s-a solicitat prezentarea unui act de identitate. Această solicitare nu este un moft al operatorului care vă deservește la ghișeu, ci reprezintă o măsură standard de precauție aplicabilă unităților de schimb valutar. În conformitate cu regulamentul BNM³, aplicarea măsurilor standard de precauție pentru unitățile de schimb valutar presupune și obținerea de către acestea a informației referitoare la: adresa de domiciliu; ocupația, funcția deținută și/sau denumirea/numele angajatorului; informația privind sursa mijloacelor bănești; identitatea beneficiarului efectiv; alte informații, dacă este cazul. Unitatea de schimb valutar va sistematiza și păstra toate aceste informații într-un registru privind persoanele fizice identificate, care este întocmit și semnat de către persoana cu funcție de conducere de nivel superior, iar dacă pe parcursul unei luni calendaristice, aceeași persoană fizică identificată a efectuat în numerar, printr-o tranzacție sau mai multe tranzacții care au legătură între ele, operațiuni de schimb valutar în sumă egală sau mai mare de 200 mii lei, atunci unitatea de schimb valutar va raporta aceste tranzacții Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor.

Entitățile obligate să implementeze prevederile Legii nr 308/2017 nu se limitează doar la bănci și case de schimb valutar. În afară de unitățile de schimb valutar și bănci, în lista entităților raportoare se regăsesc și: liber profesioniștii precum: avocații, notarii; administratorii autorizați etc; auditorii; persoane fizice și juridice care comercializează bunuri în sumă de cel puțin 200 mii lei dacă achitarea se face în numerar; societățile de investiții; societățile de registru, Depozitarul unic al valorilor mobiliare; asiguratorii sau reasiguratorii ce activează pe piața asigurărilor de viață inclusiv cele cu participare la investiții; administratorii fondurilor de pensii facultative și societățile de administrare a investițiilor; organizațiile de creditare nebanară; agenții imobiliari; societățile de plată etc. La implementarea prevederilor legale privind combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, fiecare dintre aceste entități raportoare sunt obligate să respecte instrucțiunile emise de organele cu funcții de supraveghere.

Aceste obligații de raportare explică de ce la autentificarea realizării unei tranzacții de procurare în numerar a unui bun a cărui valoare este egală sau depășește suma de 200 mii lei, notarii care autentifică

² <https://www.bnm.md/ro/content/chestionare-pentru-identificarea-clientului>

³ Regulament cu privire la cerințele privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului în activitatea unităților de schimb valutar, aprobat prin [Hotărârea BNM nr. 201/2018](#)

realizarea tranzacției au obligația să vă solicite să demonstrați proveniența legală a banilor. Atât documentele justificative aferente tranzacției cât și cele aferente provenienței banilor utilizați pentru tranzacție se vor păstra de entitățile raportoare pentru eventualitatea în care tranzacția este recalificată drept fiind una suspectă.

Toate entitățile raportoare sunt obligate să evalueze tranzacțiile clienților lor prin prisma riscului de spălare a banilor și finanțării terorismului. Ca și în cazul băncilor, caselor de schimb valutar sau a notarilor, în conformitate cu prevederile privind combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, toate entitățile raportoare trebuie să facă o evaluare bazată pe riscuri și să se asigure că orice tranzacție care se vrea a fi realizată are beneficiar final bine identificat, este realizată din surse financiare legale și nu va finanța terorismul sau proliferarea armelor de distrugere în masă.

Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor (SPCSB) are un rol centralizator în analiza tranzacțiilor suspecte și perfecționarea cadrului de reglementare în domeniu. În ultimă instanță, toate tranzacțiile care întrunesc condițiile de raportare sunt remise lunar către SPCSB, care prelucrează și analizează aceste tranzacții. Iar, în cazul în care sunt indicii care sugerează că tranzacțiile sunt suspecte, atunci informațiile aferente acestor tranzacții sunt transmise organelor de drept competente. Pentru cazurile în care tranzacțiile sunt presupuse a fi utilizate pentru finanțarea terorismului, informațiile sunt transmise și Serviciului de Informații și Securitate. Prin rolul său centralizator și expertiza în domeniu, SPCSB susține autoritățile cu funcție de supraveghere și entitățile raportoare în identificarea riscurilor și perfecționarea reglementărilor pentru a le face conforme noilor tendințe și tipologii în domeniul spălării banilor și finanțării terorismului.

Sistemul financiar autohton este bine protejat de acțiuni ce pot periclita siguranța acestuia, oferind tuturor participanților un mediu sigur de tranzacționare. Sistemul național de prevenire și combatere a spălării banilor este unul foarte robust, acesta este supus regulat unor evaluări interne, și internaționale. În calitate de stat membru al Comitetului Moneyval, sistemul autohton de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului este supus unei evaluări periodice privind implementarea recomandărilor Grupului Internațional de Acțiune Financiară (FATF/GAFI). În conformitate cu cea mai recentă evaluare Moneyval⁴ efectuată în mai 2024, Republica Moldova și-a îmbunătățit cadrul legal și instituțional de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului și nici una dintre cele 40 de recomandări ale Grupului Internațional de Acțiune Financiară nu au fost evaluate drept fiind cu implementare neconformă.

⁴ „[Republic of Moldova anti-money laundering and counter-terrorist financing measures](#)” 2nd enhanced follow-up Report & Technical Compliance Re-Rating, Moneyval, mai 2024